

Sag C-400/23**Sammendrag af anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 98, stk. 1, i Domstolens procesreglement****Dato for indlevering:**

29. juni 2023

Forelæggende ret:

Sofijski gradski sad (Bulgarien)

Afgørelse af:

29. juni 2023

Anklaget:

VB

Hovedsagens genstand

Straffesag, som er gennemført, uden at den anklagede var til stede

Genstand og retsgrundlag for anmodningen om præjudiciel afgørelse

Anmodning i henhold til artikel 267, stk. 1, litra b), TEUF

Præjudicielle spørgsmål

1.1. Skal artikel 8, stk. 4, andet punktum, i direktiv (EU) 2016/343 fortolkes således, at en person, der, uden at der foreligger et tilfælde som omhandlet i stk. 2, er blevet idømt en frihedsstraf uden at være til stede under retssagen, skal underrettes om den afgørelse, hvorved den pågældende blev dømt, når denne pågribes med henblik på fuldbyrdelse af denne straf?

1.2. Hvilket indhold har kravet »underrettes om afgørelsen« i henhold til artikel 8, stk. 4, andet punktum, i direktiv (EU) 2016/343, og kræver det, at der udleveres en kopi af denne afgørelse?

1.3. Såfremt spørgsmål 1.1. og 1.2. besvares benægtende: Er artikel 8, stk. 4, andet punktum, i direktiv (EU) 2016/343 til hinder for, at en national ret træffer afgørelse om at sikre udlevering af en kopi af denne afgørelse?

2.1. Er en national bestemmelse, som – i tilfælde af, at en strafferetlig anklage behandles, uden at den anklagede er til stede, og der afsiges en retsafgørelse, hvorved der sker en domfældelse, uden at betingelserne i direktivets artikel 8, stk. 2, er opfyldt – ikke fastsætter vilkårene for underretningen af den person, der er blevet dømt uden at være til stede, om den pågældendes ret til en ny retssag, hvor den pågældende er til stede, og hvis en sådan underretning navnlig ikke sker, når den person, som er blevet dømt uden at være til stede, bliver pågrebet, forenelig med artikel 8, stk. 4, andet punktum, i direktiv (EU) 2016/343?

2.2. Er det af betydning, at den nationale bestemmelse – strafferetsplejelovens artikel 423 – fastsætter, at den person, der er blevet dømt uden at være til stede, underrettes om sin ret til en ny retssag, men først efter at denne person har indgivet en ansøgning om ophævelse af denne dom og gennemførelse af en ny retssag, hvor den pågældende er til stede, idet underretningen af den pågældende sker i form af en retsafgørelse som besvarelse på denne ansøgning?

2.3. I benægtende fald: Er kravene i artikel 8, stk. 4, andet punktum, og artikel 10, stk. 1, i direktiv (EU) 2016/343 overholdt, hvis den domstol, som behandler en strafferetlig anklage, uden at den anklagede er til stede, og afsiger en afgørelse, hvorved der sker en domfældelse, uden der foreligger et tilfælde som omhandlet i direktivets artikel 8, stk. 2, i sin afgørelse henviser til denne persons ret til en ny retssag eller et andet retsmiddel og forpligter de personer, der pågriber den dømte person, til at udlevere en kopi af denne afgørelse til den pågældende?

2.4. I bekræftende fald: Er artikel 8, stk. 4, andet punktum, i direktiv (EU) 2016/343 til hinder for, at en domstol, der afsiger en afgørelse, hvorved en anklaget dømmes uden at være til stede, uden der foreligger et tilfælde som omhandlet i direktivets artikel 8, stk. 2, beslutter i sin afgørelse at henvise til denne persons ret til en ny retssag eller et andet retsmiddel som omhandlet i direktivets artikel 9 og forpligter de personer, der gennemfører pågribelsen af den dømte person, til at udlevere en kopi af denne afgørelse til den pågældende?

3. Hvilket er det første og hvilket det sidste mulige tidspunkt, hvor retten bør afgøre, om den straffesag, der blev gennemført, uden at den anklagede var til stede, opfylder kravene i artikel 8, stk. 2, i direktiv (EU) 2016/343, og skal træffe foranstaltninger til at sikre underretningen i henhold til direktivets artikel 8, stk. 4, andet punktum?

4. Skal der i forbindelse med den i det tredje spørgsmål nævnte afgørelse tages hensyn til anklagerens og den fraværende anklagedes forsvarers standpunkter?

5.1. Refererer udtrykket »muligheden for at anfægte afgørelsen« i artikel 8, stk. 4, andet punktum, i direktiv (EU) 2016/343 til retten til at appellere afgørelsen til en højere instans, eller refererer det til anfægtelsen af en endelig retsafgørelse?

5.2. Hvilket indhold bør den underretning have, som i henhold til artikel 8, stk. 4, andet punktum, i direktiv (EU) 2016/343 skal ske til en person, der er blevet dømt uden at være til stede, uden at betingelserne i stk. 2 var opfyldt, om »retten til en ny retssag eller et andet retsmiddel i overensstemmelse med artikel 9«: vedrørende retten til et sådant retsmiddel, hvis den pågældende anfægter domfældelsen, der fandt sted, uden at den pågældende var til stede, eller vedrørende retten til at indgive en sådan ansøgning, idet spørgsmålet om, hvorvidt en sådan anmodning er begrundet, skal bedømmes på et senere tidspunkt?

6. Hvad er indholdet af udtrykket »ret til [...] et andet retsmiddel, som giver mulighed for en fornyet prøvelse af sagens realitet, herunder bedømmelse af nyt bevismateriale, og som kan føre til, at den oprindelige afgørelse ændres« i artikel 9, første punktum, i direktiv (EU) 2016/343?

7. Er en national bestemmelse – strafferetsplejelovens artikel 423, stk. 3 – som kræver, at den person, der er blevet dømt uden at være til stede, skal give personligt møde som en betingelse for, at den pågældendes anmodning om en ny retssag kan behandles og imødekommes, forenelig med artikel 8, stk. 4, og artikel 9 i direktiv (EU) 2016/343?

8. Finder artikel 8, stk. 4, andet punktum, og artikel 9 i direktiv 2016/343 anvendelse på frikendte personer?

Anførte EU-retlige forskrifter

Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2016/343 af 9. marts 2016 om styrkelse af visse aspekter af uskyldsformodningen og retten til at være til stede under retssagen i straffesager (EUT 2016, L 65, s. 1, herefter »direktiv 2016/343« eller »direktivet«)

Anførte nationale forskrifter

Nakazatelen kodeks (straffeloven, NK)

Nakazatelno-protsesualen kodeks (strafferetsplejeloven, NPK)

Kort fremstilling af de faktiske omstændigheder og retsforhandlingerne i hovedsagen

- 1 Der blev rejst tiltale mod VB for deltagelse i en organiseret kriminel organisation i samvirke med et bestemt antal yderligere personer med henblik på berigelse ved dyrkning og distribution af narkotiske stoffer og for våbenbesiddelse, hvilket er strafbart i henhold til straffelovens artikel 321, stk. 3, nr. 2, sammenholdt med stk. 2, for besiddelse i fællesskab af narkotiske stoffer og narkotikaprækursorer i tre tilfælde, hvilket er strafbart i henhold til straffelovens artikel 354a, stk. 2, og stk. 1, sammenholdt med artikel 20, stk. 2, samt for besiddelse i fællesskab af

skydevåben og ammunition uden den påkrævede tilladelse, hvilket er strafbart i henhold til straffelovens artikel 339, stk. 1, sammenholdt med artikel 20, stk. 2. For disse strafbare handlinger er der fastsat frihedsstraffe på 3-10 år for den første, 3-10 år og 5-15 år for den anden samt 2-8 år for den tredje.

- 2 Straffesagen er fra begyndelsen blevet gennemført, uden at VB har været til stede. Han er hidtil ikke blevet officielt underrettet om tiltalen mod ham. Desuden er han hverken blevet underrettet om, at tiltalen er blevet rejst ved retten, eller om datoen og stedet for retsforhandlingerne eller konsekvenserne af ikke at give møde.
- 3 Årsagen hertil er, at han ikke kan findes. Under efterforskningen flygtede han, umiddelbart før politiet skred til pågribelse af de mistænkte. Han blev eftersøgt ved en europæisk arrestordre, men kunne ikke findes. Derfor blev han ikke underrettet om tiltalen mod ham. I forbindelse med retssagen blev han på ny eftersøgt. Ifølge de seneste informationer, pr. juni 2023, kan han ikke findes.
- 4 Under efterforskningen og retssagen har han været repræsenteret af tre beskikkede forsvarere. Ingen af dem har nogensinde set ham eller været i forbindelse med ham eller hans pårørende.
- 5 Sagen verserer fortsat. Der er en vis sandsynlighed for, at VB idømmes en frihedsstraf, som han faktisk vil skulle afsone. Der er dog også en sandsynlighed for, at han bliver kendt ikke skyldig og frifundet.

Kort fremstilling af begrundelsen for forelæggelsen

- 6 **Begrundelse vedrørende spørgsmål 1.1.:** I henhold til artikel 8, stk. 4, første punktum, i direktiv 2016/343 er det muligt at føre en straffesag, uden at den tiltalte er til stede, selv om betingelserne i stk. 2 ikke er opfyldt. I andet punktum opstilles imidlertid den betingelse, at denne person, når den pågældende underrettes om afgørelsen, navnlig når den pågældende pågribes [O.a.: Den bulgarske sprogversion af andet punktum er flertydig, idet udtrykket »специално когато лицето е задържано« anvendes, som kan oversættes med »navnlig, når personen pågribes«, men også med »navnlig, når personen er blevet pågrebet/fængslet«], også underrettes om muligheden for at anfægte afgørelsen og om retten til en ny retssag i overensstemmelse med artikel 9. Spørgsmålet er, om det er obligatorisk, at denne person – når den pågældende er fængslet med henblik på fuldbyrdelse af den idømte frihedsstraf – også underrettes om den afgørelse, hvorved den pågældende blev dømt.
- 7 Det er muligt at foretage en fortolkning, hvorefter denne bestemmelse ikke pålægger en forpligtelse til en sådan underretning, idet det heri hedder: »når de underrettes om afgørelsen«. Der opstilles den betingelse, at kun på det tidspunkt, hvor en mulig begivenhed indtræder – »når [...]« (engelsk »when«, fransk »lorsque«) – nemlig underretningen om afgørelsen, opstår forpligtelsen for medlemsstaterne til at informere den person, der er blevet dømt uden at være til

stede, om retsmidlerne til prøvelse af retssagen, hvor den pågældende ikke var til stede.

- 8 Denne fortolkning kan begrundes med alternativet »når de underrettes om afgørelsen« henholdsvis »når de pågribes«. Navnlig indebærer pågribelsen automatisk en forpligtelse til at underrette om retsmidlerne til prøvelse af retssagen, hvor den pågældende ikke var til stede. Det er altså slet ikke nødvendigt, at en person, der allerede er fængslet, underrettes om den afgørelse, hvormed den pågældende blev dømt.
- 9 Der er imidlertid også mulighed for en anden fortolkning, nemlig at en sådan underretning er obligatorisk, da den er en betingelse for, at en person, der er blevet dømt, uden at der forelå et af de i direktivets artikel 8, stk. 2, nævnte tilfælde, har kendskab til omstændighederne og kan afgøre, om han eller hun vil gøre brug af retsmidlerne til prøvelse af den dom, der blev afsagt, uden at den pågældende var til stede. Udtrykket »navnlig når de pågribes« vil da skulle fortolkes således, at det er obligatorisk at underrette den pågribne dømte person om den afgørelse, hvorved den pågældende blev dømt.
- 10 Spørgsmålet er således, om udtrykket »navnlig når [...]« (engelsk »in particular when«, fransk »en particulier au moment de«) refererer 1) til underretningen om retsmidlerne til prøvelse af retssagen, hvor den pågældende ikke var til stede – dvs. denne underretning sker, når personen pågribes, eller 2) til underretningen af den pågribne person om den afgørelse, hvorved den pågældende blev dømt uden at være til stede – dvs. personen underrettes om denne afgørelse, når han eller hun pågribes. I sidstnævnte tilfælde er underretningen om retsmidlerne direkte knyttet til underretningen om afgørelsen om domfældelsen og ikke til personens pågribelse.
- 11 Der opstår desuden et spørgsmål i forbindelse med konjunktionen »også« (engelsk »also«, fransk »également«), nemlig, om der herved skal forstås, at underretningen om afgørelsen er noget klart og utvivlsomt, men at der også skal ske underretning om retsmidlerne til prøvelse af sagen, hvor den pågældende ikke var til stede – sammen med underretningen om afgørelsen.
- 12 Den forelæggende ret går ind for den anden opfattelse. En effektiv udøvelse af retsmidlerne til prøvelse af sagen, hvor den pågældende ikke var til stede, kræver, at den dømte person er klar over grundene til domfældelsen – kun på denne måde kan den pågældende vurdere, om han eller hun vil gøre brug af retsmidlerne, og hvordan han eller hun vil formulere sine argumenter. Allerede kravet om effektive retsmidler i chartrets artikel 47, stk. 1, kræver en sådan underretning.
- 13 **Begrundelse vedrørende spørgsmål 1.2.:** Der opstår ligeledes et spørgsmål om, hvordan denne underretning skal ske. Er den omstændighed, at en dømt person er blevet pågribet og fængslet, tilstrækkeligt til at lægge til grund, at den pågældende er blevet underrettet om afgørelsen? Dette er tilfældet, for så vidt som enhver pågribelse er konsekvensen af en domfældelse, og en person, så snart

vedkommende er blevet pågrebet, må vide, at han eller hun er blevet dømt ved en retsafgørelse.

- 14 Eller er underretningen tværtimod korrekt, hvis den fængslede person har adgang til elementerne i retsafgørelsen, hvorved vedkommende blev dømt – f.eks. til domskonklusionen, hvor den gerning, som han eller hun blev dømt for, er anført i generel form, til den retlige kvalificering, den idømte frihedsstraf og dennes varighed? Dette kan være tilfældet, for så vidt som denne underretning er tilstrækkeligt til at få kendskab til ens egen dom.
- 15 Eller er det nødvendigt, at personen får stillet en kopi af hele retsafgørelsen, hvorved vedkommende blev dømt, til rådighed? Dette kan være tilfældet, for så vidt som en person, der er blevet dømt uden at være til stede, og som er fængslet med henblik på fuldbyrdelse af den idømte frihedsstraf, kun kan træffe en informeret beslutning om, hvorvidt og hvordan den pågældende vil iværksætte retsmidler til prøvelse af denne domfældelse, hvis retsafgørelsens fuldstændige ordlyd forkyndes for den pågældende.
- 16 Eller skal den person, der er blevet dømt uden at være til stede (eller den pågældendes advokat) – efter begæring – også have indsigt i samtlige sagsakter? Dette kan være tilfældet, for så vidt som der foreligger en faktisk og effektiv underretning om afgørelsen, hvis den person, der er blevet dømt uden at være til stede, ikke kun råder over en kopi af denne afgørelse, men også har kendskab til den faktiske og retlige kontekst, den er afsagt i – og dette forudsætter adgang til sagens akter. En retsafgørelse kan nemlig ikke forstås rigtigt, hvis den læses særskilt og isoleret fra dokumenterne i sagen. Derfor er det muligt, at der ikke kan gøres effektiv brug af retsmidlerne til prøvelse af denne afgørelse, hvis der ikke gives indsigt i sagens dokumenter.
- 17 **Begrundelse vedrørende spørgsmål 1.3.:** Det er muligt, at Domstolen vil besvare de to første spørgsmål benægtende. Den forelæggende ret anser det alligevel for nødvendigt at sikre, at VB efter en eventuel idømmelse af en frihedsstraf ved sin pågribelse modtager en kopi af dommen om domfældelsen. Derfor opstår spørgsmålet, om EU-retten er til hinder for dette.
- 18 Det er navnlig muligt, at de argumenter, som Domstolen i givet fald vil støtte en benægtende besvarelse af de to første spørgsmål på, er af en sådan beskaffenhed, at de fører til den konklusion, at den forelæggende ret ikke må træffe foranstaltninger til at sikre en sådan underretning, da dette ville føre til en overtrædelse af EU-retten.
- 19 Såfremt Domstolen konkluderer, at der ikke foreligger et sådant forbud, har den forelæggende ret en interesse i at få et indholdsmæssigt svar på de to første spørgsmål, også selv om den ikke er forpligtet til at sikre, at den person, der er blevet dømt uden at være til stede, bliver underrettet i fremtiden (dom af 8.6.2023, forenede sager C-430/22 og C-468/22, EU:C:2023:458).

- 20 **Begrundelse vedrørende spørgsmål 2.1.:** Den nationale lovgivning tillader behandling af den strafferetlige anklage, uden at den anklagede er til stede, uden at der foreligger et af de i direktivets artikel 8, stk. 2, nævnte tilfælde. I så fald fastsætter den en særlig mekanisme til beskyttelse af retten til at være personligt til stede, nemlig strafferetsplejelovens artikel 423. Denne mekanisme træder i kraft, så snart domfældelsen uden den dømtes tilstedeværelse er blevet retskraftig. Dens udgangspunkt er ansøgningen fra den person, der er blevet dømt uden at være til stede, om genoptagelse af sagen med den begrundelse, at sagen blev behandlet og afgjort, uden at den pågældende var til stede. Denne ansøgning er genstand for en særlig retslig procedure. I sin afgørelse anerkender domstolen retten til genoptagelse eller benægter denne; i førstnævnte tilfælde genoptager den sagen, som så gennemføres på ny med den anklagedes deltagelse.
- 21 I denne situation opstår spørgsmålet, om denne nationale ordning er forenelig med mekanismen i artikel 8, stk. 4, og artikel 9 i direktiv 2016/343. Dette spørgsmål opstår, da den nationale ordning ikke fastsætter, på hvilken måde en anklaget efter sin domfældelse, som skete uden at den pågældende var til stede, bliver underrettet om sin ret til en ny retssag, hvor den pågældende deltager. I praksis modtager den pågældende heller ikke denne underretning ved sin pågribelse eller ved forkyndelsen af dommen om domfældelsen, hvis denne forkyndelse sker på den dømte persons initiativ.
- 22 **Begrundelse vedrørende spørgsmål 2.2.:** Det bemærkes, at den nationale lovgivning ganske vist fastsætter, at de i artikel 8, stk. 4, i direktiv 2016/343 nævnte informationer skal stilles til rådighed, men på et senere tidspunkt. Den nationale lovgivning indeholder nemlig en mekanisme for, hvordan den person, der er blevet dømt uden at være til stede, skal have informationer stillet til rådighed om, hvorvidt den pågældende har ret til en ny retssag eller ikke.
- 23 Tilrådighedsstillelsen af disse informationer for den person, der er blevet dømt uden at være til stede, kræver navnlig, at den pågældende først har indgivet en ansøgning om ophævelse af udeblivelsesdommen og gennemførelse af en ny retssag, hvor den pågældende deltager. Når retten har prøvet, om denne ansøgning er begrundet, træffer den en afgørelse. Med denne afgørelse anerkender retten enten retten til en ny retssag eller nægter denne, idet den enten ophæver udeblivelsesdommen og anordner gennemførelse af en ny retssag med den anklagedes deltagelse eller afslår ansøgningen. På denne måde bliver den person, der er blevet dømt uden at være til stede, efter at være blevet underrettet om rettens afgørelse af den pågældendes ansøgning om en ny retssag informeret om, hvorvidt den retssag, hvor den pågældende blev dømt uden at være til stede, blev gennemført under betingelser, som indebærer, at den pågældende har ret til en ny retssag.
- 24 Spørgsmålet er, om denne nationale ordning udgør en korrekt gennemførelse af artikel 8, stk. 4, og artikel 9 i direktiv 2016/343 i lyset af retten til et effektivt retsmiddel, som er fastsat i direktivets artikel 10, stk. 1, og chartrets artikel 47, stk. 1. I henhold til direktivets artikel 8, stk. 4, andet punktum, skal

underretningen om retten til en ny retssag ske på et tidligere tidspunkt, nemlig når den dømte person underrettes om afgørelsen, og/eller når den pågældende pågribes. Årsagen til dette er, at denne underretning skal være effektiv, dvs. den dømte person skal kunne vurdere, om den pågældende vil gøre brug af sin ret til en ny retssag eller acceptere sin dom (jf. dom af 19.9.2019, C-467/18, EU:C:2019:765, præmis 50, første punktum). Hvis underretningen om retten til en ny retssag først sker, efter at retten har truffet afgørelse om ansøgningen om en ny retssag, udgør denne underretning ikke længere et retsmiddel i direktivets forstand.

- 25 **Begrundelse vedrørende spørgsmål 2.3.:** Det er muligt, at Domstolen besvarer de to foregående spørgsmål benægtende og fastslår, at den bulgarske ordning ikke er forenelig med direktivet.
- 26 Den forelæggende ret ønsker derfor oplyst, om den kan fortsætte behandlingen af sagen, uden at VB er til stede, idet den træffer bestemte foranstaltninger til at sikre denne ret til underretning i medfør af direktivets artikel 8, stk. 4, andet punktum, som er tilstrækkeligt effektive som omhandlet i direktivets artikel 10, stk. 1. I direktivets artikel 8, stk. 4, andet punktum, er det fastsat, at »medlemsstaterne sikrer« et bestemt beskyttelsesniveau – i det foreliggende tilfælde underretningen. Denne garanti kan derfor ikke kun gives af den nationale lovgiver, men også af den nationale domstol, som anvender sin egen lovgivning i overensstemmelse hermed for at opnå et resultat, der er foreneligt med EU-retten.
- 27 Domstolen har allerede påpeget, at betingelserne for at behandle en straffesag, uden at den anklagede er til stede, i henhold til artikel 8, stk. 2-4, og retten til en ny retssag i henhold til artikel 9 i direktiv 2016/343 har direkte virkning (dom af 19.5.2022, C-569/20, EU:C:2022:401, præmis 28). Den forelæggende ret kan derfor bedømme direkte, om straffesagen mod VB er omfattet af et af tilfældene i direktivets artikel 8, stk. 2. Som nævnt ovenfor er den forelæggende ret af den opfattelse, at den ikke er omfattet heraf, i det mindste ikke på tidspunktet for indleveringen af anmodningen om præjudiciel afgørelse.
- 28 Et af principperne i den nationale procedure består i, at den anklagede skal underrettes om sine rettigheder og have mulighed for at udøve disse. Da VB i henhold til artikel 9 i direktiv 2016/343 har en ret til en ny retssag, som har direkte virkning, er den forelæggende ret forpligtet til (efter national ret) at træffe de nødvendige foranstaltninger for at sikre, at han i henhold til direktivets artikel 8, stk. 4, andet punktum, bliver underrettet om disse rettigheder på en tilstrækkeligt effektiv måde, så han kan udnytte denne underretning (direktivets artikel 10, stk. 1).
- 29 I den foreliggende sag er det sandsynligt, at der vil blive afsagt en retsafgørelse mod VB, hvorved han kendes skyldig og idømmes en frihedsstraf. Medmindre der indtræder nye omstændigheder, vil dette ske, uden at han er til stede, og på andre betingelser end dem, der er nævnt i artikel 8, stk. 2, i direktiv 2016/343. Deraf

følger, at VB vil kunne iværksætte et retsmiddel til prøvelse af denne domfældelse uden hans tilstedeværelse, som han i henhold til EU-retten har direkte adgang til.

- 30 Der opstår derfor det spørgsmål, om den forelæggende ret sikrer overholdelsen af kravet i artikel 8, stk. 4, andet punktum, i direktiv 2016/343 om at sikre underretning om retten i henhold til direktivets artikel 9, hvis den (1) i sin afgørelse udtrykkeligt henviser til disse omstændigheder, herunder retten til en ny retssag eller andre retsmidler, og desuden (2) forpligter de personer, der på et senere tidspunkt pågriber VB, som bliver dømt uden at være til stede, til at udlevere en kopi af denne retsafgørelse til ham. Desuden opstår spørgsmålet om, hvorvidt denne måde at sikre underretningen i henhold til direktivets artikel 8, stk. 4, andet punktum, er tilstrækkeligt effektiv som omhandlet i direktivets artikel 10, stk. 1.
- 31 **Begrundelse vedrørende spørgsmål 2.4.:** Det er muligt, at Domstolen fastslår, at den nationale ordning er fuldt ud i overensstemmelse med EU-retten, f.eks. fordi det nationale retsmiddel i henhold til strafferetsplejelovens artikel 423 svarer til retsmidlet i henhold til artikel 8, stk. 2-4, og artikel 9 i direktiv 2016/343 eller et andet retsmiddel, såfremt det ikke svarer til dette.
- 32 I denne situation forekommer det unødvendigt, at den forelæggende ret foretager sig anstrengelser for at sikre, at VB, efter at han er pågrebet med henblik på fuldbyrdelse af den frihedsstraf, han blev idømt uden at være til stede, allerede på dette tidspunkt også bliver underrettet om sin ret til en ny retssag i henhold til direktivets artikel 8, stk. 4, sammenholdt med artikel 9.
- 33 Den forelæggende ret anser det alligevel for nødvendigt at træffe foranstaltninger for at sikre, at den dømte person bliver underrettet korrekt om sin ret til en ny retssag. Det ønskes derfor oplyst, om dette er forbudt i henhold til EU-retten, navnlig, om den forelæggende ret handler ulovligt, hvis den træffer de i spørgsmålet nævnte foranstaltninger for at sikre, at den person, der er blevet dømt uden at være til stede, bliver underrettet om sin ret til en ny retssag i henhold til artikel 9 i direktiv 2016/343, og en sådan fremgangsmåde således er uforenelig med det ved direktivet etablerede system til beskyttelse af retten til at være personligt til stede samt med andre EU-retlige bestemmelser og derfor skal undlades.
- 34 **Begrundelse vedrørende det tredje spørgsmål:** Det følger af de ovenstående svar, at EU-retten, såfremt betingelserne i artikel 8, stk. 2, i direktiv 2016/343 ikke er opfyldt, tillader eller i det mindste ikke forbyder en national domstol, som behandler sagen, uden at den anklagede er til stede, at træffe foranstaltninger til at sikre, at en person, som er blevet dømt uden at være til stede, bliver informeret om retsmidler til prøvelse af domfældelsen.
- 35 Med det tredje spørgsmål ønskes det oplyst, på hvilket tidspunkt i straffesagens forløb den forelæggende ret 1) skal beslutte, at straffesagen, som gennemføres uden at den anklagede er til stede, ikke er omfattet af betingelserne i artikel 8,

stk. 2, i direktiv 2016/343, og det derfor er nødvendigt at sikre underretningen som omhandlet i direktivets artikel 8, stk. 4, andet punktum, og desuden 2) skal gennemføre denne garanti, dvs. skal fastlægge og anvende en mekanisme, hvorved denne underretning sker på tidspunktet for pågribelsen af en person, der er dømt uden at være til stede, og/eller forkyndelse af udeblivelsesdommen.

- 36 I henhold til artikel 8, stk. 4, andet punktum, i direktiv 2016/343 skal det sikres, at en person, der er blevet dømt uden at være til stede, uden at betingelserne i direktivets artikel 8, stk. 2, var opfyldt, underrettes om de retsmidler til prøvelse af sagen, som i henhold til direktivets artikel 9 står til den pågældendes rådighed. Gennemførelsen af denne garanti kræver tre særskilte foranstaltninger. For det første skal den forelæggende ret afgøre, om betingelserne i direktivets artikel 8, stk. 2, er opfyldt eller ikke. For det andet (hvis dette ikke er tilfældet) skal det til fordel for den person, der er blevet dømt uden at være til stede, anerkendes, at den pågældende har adgang til et eller flere af de retsmidler, der er nævnt i direktivets artikel 9. For det tredje skal der træffes foranstaltninger til, at denne anerkendelse (den anden foranstaltning) på et senere tidspunkt kommer til den persons kendskab, som er blevet dømt uden at være til stede, navnlig på tidspunktet for pågribelsen af den pågældende og/eller forkyndelsen af retsafgørelsen (f.eks. gennem en forpligtelse for de fuldbyrrende myndigheder til efter pågribelsen af udlevere retsafgørelsen, hvormed denne anerkendelse blev fastslået, til den person, der er blevet dømt uden at være til stede).
- 37 Artikel 8-10 i direktiv 2016/343 siger ikke noget om det tidligst mulige tidspunkt, hvor den i direktivets artikel 8, stk. 4, andet punktum, fastsatte garanti skal udføres. Det fremgår imidlertid af Domstolens praksis, at dette er det retsmøde, hvor skyldsspørgsmålet bliver endeligt afgjort og straffen fastsat.
- 38 Dette er tilfældet, for så vidt som Domstolen har fastslået, at der med henblik på at fastslå, om en straffesag er blevet gennemført uden den anklagedes tilstedeværelse, og dermed bestemme udeblivelsesens art (om den er omfattet af betingelserne i direktivets artikel 8, stk. 2, eller ikke), skal foretages en bedømmelse af de faktiske omstændigheder, som kendetegner den anklagedes fravær på tidspunktet for den endelige retsafgørelse om de væsentlige faktiske og retlige spørgsmål i sagen (dom af 17.12.2020, C-416/20 PPU, EU:C:2020:1042, præmis 48, og dom af 23.3.2023, C-514/21 og C-515/21, EU:C:2023:235, præmis 52 og 53).
- 39 Denne konstatering kan ikke træffes på et tidligere tidspunkt, da den anklagedes fremtidige fremmøde ville føre til den konklusion, at den pågældendes ret til at være personligt til stede under retssagen som omhandlet i direktivets artikel 8, stk. 1, er blevet overholdt. I den foreliggende sag ville f.eks. en befuldmægtiget forsvarers fremmøde i fremtiden og dennes erklæring om, at den anklagede har kendskab til retssagen, føre til den konklusion, at direktivets artikel 8, stk. 2, litra b), finder anvendelse.

- 40 Hvad angår det senest mulige tidspunkt, skal der tages hensyn til 12. betragtning, tredje og fjerde punktum, til direktiv 2016/343. Heri hedder det, at direktivet bør finde anvendelse, indtil realitetsafgørelsen i sagen er blevet endelig, og ikke finder anvendelse på retsmidler, der først kan finde anvendelse, når denne afgørelse er blevet endelig. Desuden er bestemmelsen i direktivets artikel 8, stk. 4, andet punktum, en vigtig del af mekanismen til beskyttelse af retten til at være personligt til stede under retssagen i henhold til direktivets artikel 8, stk. 1. Derfor bør medlemsstaterne træffe foranstaltninger til at sikre dens anvendelse, så længe sagen verserer, og før udeblivelsesdommen er blevet endelig. Det betyder, at afgørelsen, hvorved udeblivelsens art bliver bestemt, dvs. om den opfylder betingelserne i direktivets artikel 8, stk. 2, eller ikke, bør træffes, før dommen, som blev afsagt uden at den anklagede var til stede, bliver endelig.
- 41 Den forelæggende ret peger på, at et retsmiddel til prøvelse af dens realitetsafgørelse kan iværksættes inden for en frist på 15 dage efter afsigelsen. Hvis der ikke iværksættes et retsmiddel, bliver den retskraftig og dermed endelig den 16. dag. Den har derfor potentiale til at blive en endelig afgørelse i sagen.
- 42 Den forelæggende ret har derfor en interesse i at vide præcist, på hvilket tidspunkt i proceduren den skal træffe følgende foranstaltninger: 1) træffe afgørelsen om, hvorvidt det drejer sig om en retssag, som er gennemført uden at den anklagede var til stede, og som ikke er omfattet af betingelserne i artikel 8, stk. 2, i direktiv 2016/343; 2) i bekræftende fald anføre de retsmidler, som VB har adgang til; 3) træffe de fornødne foranstaltninger til at sikre, at han bliver underrettet om dem, når han pågribes og/eller afgørelsen bliver forkyndt for ham.
- 43 Der er risiko for overtrædelse af EU-retten, hvis denne beslutning først bliver truffet på et senere tidspunkt – bl.a. først efter at den person, der er blevet dømt uden at være til stede, er blevet fundet og eventuelt pågrebet. Dette er tilfældet af to grunde. For det første: Hvis den forelæggende ret først træffer denne beslutning på dette tidspunkt og træffer foranstaltninger til at sikre forkyndelsen for den person, der er blevet dømt uden at være til stede, vil dens foranstaltninger ikke være omfattet af direktivets anvendelsesområde, da dette ikke finder anvendelse, efter at retsafgørelsen vedrørende realiteten er blevet endelig (12. betragtning, fjerde punktum). For det andet vil det kræve en vis tid at træffe en sådan afgørelse og sikre, at den person, der er blevet dømt uden at være til stede, bliver underrettet om denne afgørelse, således at denne underretning ikke vil ske ved pågribelsen af vedkommende (som foreskrevet i artikel 8, stk. 4, andet punktum, i direktiv 2016/343), men senere, sågar betydeligt senere. Denne form for forsinket garanti opfylder ikke kravet om effektivitet i direktivets artikel 10, stk. 1, og chartrets artikel 47, stk. 1.
- 44 **Begrundelse vedrørende det fjerde spørgsmål:** Det ønskes oplyst, ud fra hvilke processuelle regler den forelæggende ret skal konkludere, om VB's udeblivelse er af en sådan art, at den ikke er omfattet af anvendelsesområdet for artikel 8, stk. 2, i direktiv 2016/343, og på hvilken måde den skal sikre den nødvendige underretning i henhold til direktivets artikel 8, stk. 4.

- 45 Dette spørgsmål er ikke reguleret i direktivet, men der skal tages hensyn til kravet om adgang til et effektivt retsmiddel i henhold til direktivets artikel 10, stk. 1, og chartrets artikel 47, stk. 1, samt til ækvivalensprincippet.
- 46 Den forelæggende ret behandler straffesagen mod VB under tilstedeværelse af statsadvokaten, som har rejst anklagen og repræsenterer den, samt under tilstedeværelse af en af advokatsamfundet udpeget og af retten beskikket forsvarer, som forsvarer den fraværende VB's rettigheder. Ifølge national ret bør alle retsafgørelser, som kan berøre den fraværende VB's retsstilling, træffes efter høring af statsadvokaten og VB's forsvarer. Målet er, at de skal fremlægge deres standpunkter og forlange de processuelle og materielle rettigheder overholdt. Statsadvokaten forsvarer lovmæssigheden, uafhængigt af, om dette er til gunst eller ugunst for den fraværende VB, mens dennes forsvarer kun forsvarer hans rettigheder og interesser ved at pege på alle omstændigheder, som taler til hans fordel. Såvel statsadvokaten som forsvareren kan iværksætte retsmidler til prøvelse af retsafgørelserne.
- 47 Dette fører muligvis til, at det konstateres, at en retsafgørelse, der vedrører sikringen af en rettighed, som er anerkendt i EU-retten – nemlig retten til at modtage bestemte informationer i henhold til artikel 8, stk. 4, andet punktum, i direktiv 2016/343 – med hensyn til at sikre en effektiv beskyttelse for den fraværende VB samt i henhold til ækvivalensprincippet bør afsiges på de samme betingelser som retsafgørelser, som kun vedrører VB's rettigheder i henhold til national ret til at være til stede under retssagen. Det betyder, at den forelæggende ret bør træffe sin afgørelse efter at have hørt procesdeltagerne.
- 48 **Begrundelse vedrørende spørgsmål 5.1:** Artikel 8, stk. 4, andet punktum, sammenholdt med første punktum, i direktiv 2016/343 fastsætter, at når en anklaget bliver dømt uden at være til stede, men uden at betingelserne i artikel 8, stk. 2, er opfyldt, har vedkommende »muligheden for at anfægte afgørelsen« og »retten til en ny retssag eller et andet retsmiddel«.
- 49 Denne bestemmelse kan fortolkes således, at den refererer til to adskilte rettigheder, som består uafhængigt af hinanden. Den første er retten til et retsmiddel i næste instans (før afgørelsen bliver endelig) og den anden retten til en ny retssag eller et andet retsmiddel (efter at afgørelsen er blevet endelig). Denne konstatering støttes af den bulgarske betydning af begrebet »обжалва решението« [i den bulgarske version af artikel 8, stk. 4, andet punktum, i direktiv 2016/343] (»iværksætte et retsmiddel til prøvelse af afgørelsen«) [O.a.: I den danske version af den nævnte bestemmelse hedder det blot »anfægte afgørelsen«], som kun anvendes i tilfælde af en anfægtelse af en retsafgørelse vedrørende realiteten inden for en frist på 15 dage efter afsigelsen af afgørelsen, før denne bliver endelig. Dette begreb anvendes ikke i forbindelse med anfægtelse af endelige domme.
- 50 Bestemmelsen kan også fortolkes således, at den betegner en rettighed, som har to virkninger, nemlig retten til at anfægte den endelige retsafgørelse, idet denne

anfægtelse fører til anvendelse af de retsmidler, der er fastsat i artikel 9 i direktiv 2016/343. Argumenter for denne opfattelse findes ved en sammenligning af bestemmelserne i artikel 8, stk. 1, og artikel 8, stk. 4, andet punktum, i direktiv 2016/343. Under en verserende sag, herunder en appelsag, finder direktivets artikel 8, stk. 1, anvendelse, som garanterer den anklagedes ret til at være til stede under retssagen. Først når retssagen uden hans tilstedeværelse er afsluttet ved en endelig dom, kan det bedømmes, om betingelserne i direktivets artikel 8, stk. 2, var opfyldt, og, såfremt dette ikke er tilfældet, kan der sikres en underretning som omhandlet i direktivets artikel 8, stk. 4, andet punktum. Desuden kan afgørelsen i henhold til direktivets artikel 8, stk. 4, første punktum, ikke kun afsiges, uden at den tiltalte er til stede, men også fuldbyrdes, hvilket indebærer, at den bliver endelig, da kun endelige retsafgørelser kan fuldbyrdes, og dette betyder, at retsmidlet i næste instans på tidspunktet for pågribelsen af den person, der er blevet dømt uden at være til stede, og underretningen af vedkommende i henhold til direktivets artikel 8, stk. 4, andet punktum, enten er afsluttet eller udelukket.

- 51 **Begrundelse vedrørende spørgsmål 5.2:** I henhold til artikel 8, stk. 4, andet punktum, i direktiv 2016/343 er medlemsstaterne forpligtet til at indrette deres retssystem således, at en person, der er blevet dømt uden at være til stede, uden at betingelserne i artikel 8, stk. 2, var opfyldt, efter sin pågribelse med henblik på fuldbyrdelse af straffen underrettes om bestemte rettigheder i forbindelse med gennemførelsen af en (helt eller delvis) ny retssag. Personen kan uden tvivl kun underrettes om rettigheder, som den pågældende har, og som er tillagt den pågældende ved direktivet. Dette rejser spørgsmålet om, hvilke rettigheder denne person har ved sin pågribelse, som den pågældende skal underrettes om.
- 52 Det er muligt at lægge til grund, at den person, der er blevet dømt uden at være til stede, på dette tidspunkt har en anerkendt ret til en ny retssag i henhold til artikel 9 i direktiv 2016/343. Vedkommende bør følgelig underrettes om, at denne nye retssag kun indrømmes den pågældende, hvis han eller hun indgiver en ansøgning herom.
- 53 Det er også muligt at lægge til grund, at en person, som er blevet dømt uden at være til stede, har ret til at ansøge om en sådan ny retssag, og at det på grundlag af vedkommendes ansøgning på et senere tidspunkt vurderes, om en sådan ny retssag er begrundet, og der bliver afsagt en tilsvarende afgørelse. Hvis den pågældendes ansøgning imødekommes ved denne afgørelse, indrømmes den pågældende denne nye retssag. Personen bør følgelig underrettes om, at vedkommende har ret til at ansøge om en ny retssag i henhold til artikel 9 i direktiv 2016/343.
- 54 Argumenter til støtte for det første synspunkt: Straffesager, som finder sted, uden at den anklagede er til stede, og uden at betingelserne i artikel 8, stk. 2, i direktiv 2016/343 er opfyldt, tilsidesætter den anklagedes ret i henhold til artikel 1 til at være til stede under retssagen. Det er imidlertid muligt, at en sådan retssag gennemføres som sikrende retsmiddel og fører til domfældelse inklusive fuldbyrdelse af udeblivelsesdommen (direktivets artikel 8, stk. 4, første punktum), og at en person, som er blevet dømt uden at være til stede, bliver pågrebet med

henblik på fuldbyrdelse af dommen (direktivets artikel 8, stk. 4, andet punktum). Dette er kun muligt, fordi der er fastsat et effektivt retsmiddel til prøvelse af dommen, som blev afsagt uden at den pågældende var til stede, nemlig retten til en (helt eller delvist) ny retssag. Heraf følger følgende konklusioner med hensyn til chartrets artikel 47, stk. 1: – Da det på tidspunktet, hvor personen dømmes uden at være til stede, står fast, at betingelserne i direktivets artikel 8, stk. 2, ikke er opfyldt, er alle betingelser for at anerkende retten til en ny retssag i henhold til direktivets artikel 9 allerede opfyldt; – underretningen i henhold til direktivets artikel 8, stk. 4, andet punktum, har som iboende formål at genetablere den tilsidesatte ret til at være til stede; kravet om det indrømmede retsmiddels effektivitet i henhold til direktivets artikel 10, stk. 1, og chartrets artikel 47, stk. 1, gør det nødvendigt at underrette den person, som er blevet dømt uden at være til stede, om retten til en ny retssag, som vedkommende kan gøre brug af efter ansøgning.

- 55 Også artikel 8, stk. 4, andet punktum, og artikel 9 i direktiv 2016/343 fastsætter et retsmiddel til prøvelse af en dom, der er afsagt uden at den anklagede var til stede. De bør fortolkes således, at dette retsmiddel skal være effektivt i henhold til direktivets artikel 10, stk. 1, og chartrets artikel 47, stk. 1. Disse bestemmelser fastsætter imidlertid ikke en yderligere procedure, som skal finde anvendelse, efter at en person, der er blevet dømt uden at være til stede, uden at betingelserne i artikel 8, stk. 2, var opfyldt, er blevet underrettet om sin ret til at anfægte denne afgørelse og ansøge om en ny retssag, og hvorunder det prøves, om ansøgningen er begrundet. Der henvises heller ikke til national ret. Derfor er en sådan yderligere procedure ikke påkrævet. Hvis den var påkrævet, ville kravet om adgang til et effektivt retsmiddel have foranlediget lovgiver til at anføre den i direktivets artikel 8 eller 9. En sådan ny, ekstra procedure til anerkendelse af retten til en ny retssag er derfor ikke nødvendig, da underretningen i henhold til direktivets artikel 8, stk. 4, andet punktum, netop omhandler den allerede anerkendte ret til en ny retssag.
- 56 Ligeledes kræver artikel 8, stk. 4, andet punktum, i direktiv 2016/343, at en person, som er blevet dømt uden at være til stede, underrettes om to omstændigheder, nemlig for det første om vedkommendes ret til at anfægte afgørelsen (dvs. give udtryk for, at vedkommende ikke er indforstået med den), og for det andet om retten til en ny retssag eller et andet retsmiddel i tilslutning til denne anfægtelse (for at få adgang til et retsmiddel, der svarer til denne manglende indforståelse). Denne anden underretning kan kun forklares ved en allerede anerkendt ret til en ny retssag, for så vidt som den tjener til den første underretning, idet den giver den gyldighed.
- 57 Hvis en person, der er blevet dømt uden at være til stede, uden at betingelserne i direktivets artikel 8, stk. 2, var opfyldt, kun havde ret til at ansøge om en ny retssag, og det var genstand for en ekstra bedømmelse, om ansøgningen er begrundet, ville det i så fald være tilstrækkeligt blot at underrette denne person om retten til at anfægte afgørelsen. Kravet om adgang til et effektivt retsmiddel i chartrets artikel 47, stk. 1, ville binde indholdet af denne anfægtelse netop til en

anfægtelse for en domstol, som skal tage stilling til, om anfægtelsen er begrundet. Følgelig var det ikke påkrævet også at anføre, at personen har ret til at ansøge om en ny retssag (og at det er genstand for en yderligere prøvelse, om ansøgningen er begrundet).

- 58 Argumenter til støtte for det andet synspunkt: Dette er i overensstemmelse med den nationale model for beskyttelse mod ikke at være til stede under retssagen. Ved denne model behandler retten sagen, uden at den anklagede er til stede og uden først at bestemme udeblivelsens art, dvs. om den opfylder betingelserne i artikel 8, stk. 2, i direktiv 2016/343 eller ikke. Derefter har en person, som er blevet dømt uden at være til stede, ret til at ansøge om genoptagelse af sagen, idet det bedømmes i en særskilt procedure, om ansøgningen er begrundet.
- 59 **Begrundelse vedrørende det sjette spørgsmål:** Artikel 9, første punktum, i direktiv 2016/343 giver en person, som er blevet dømt uden at være til stede, uden at betingelserne i direktivets artikel 8, stk. 2, var opfyldt, retsmidler til prøvelse af den dom, der blev afsagt uden at vedkommende var til stede. Det drejer sig om to retsmidler, nemlig retten til en »ny retssag« henholdsvis retten »til et andet retsmiddel, som giver mulighed for en fornyet prøvelse af sagens realitet, herunder bedømmelse af nyt bevismateriale, og som kan føre til, at den oprindelige afgørelse ændres«.
- 60 Det er påfaldende, at der kun for den anden mulighed, nemlig »et andet retsmiddel« stilles krav til et bestemt indhold og et bestemt resultat [O.a.: Dette gælder ikke for den danske version af direktivets artikel 9, første punktum, da det efterfølgende her som følge af formuleringen »herunder« refererer til såvel retten til en ny retssag som til retten til et andet retsmiddel.], nemlig muligheden for en fornyet prøvelse af sagens realitet og fremlæggelse af nye faktiske og retlige omstændigheder. For den første mulighed for en »ny retssag« gælder dette krav ikke, da disse muligheder er et væsentligt kendetegn for en retssag.
- 61 For begge muligheder opstiller artikel 9, andet punktum, i direktiv 2016/343 det krav, at den anklagede skal have mulighed for effektivt at deltage.
- 62 I sidste ende kan den domstol, for hvilken en ny retssag gennemføres under den anklagedes tilstedeværelse, i forbindelse med begge muligheder i henhold til artikel 9, første punktum, i direktiv 2016/343 afsige en retsafgørelse vedrørende realiteten, enten en ny retsafgørelse (den første mulighed) eller en afgørelse om lovligheden af den gamle afgørelse, som blev afsagt uden at den anklagede var til stede, som også kan bestå i ophævelse af denne (den anden mulighed).
- 63 Artikel 9 i direktiv 2016/343 omhandler kun retten til en ny retssag, hvorfor det kan lægges til grund, at den anden mulighed udgør en form for en ny retssag.
- 64 Derfor opstår spørgsmålet, om den anden mulighed i artikel 9, første punktum, i direktiv 2016/343 skal fortolkes således, at den omfatter den retlige mulighed for genoptagelse af straffesagen, hvor en del af de allerede foretagne processuelle handlinger, herunder en eventuel retsafgørelse vedrørende realiteten uden den

anklagedes tilstedeværelse, bevarer sin retlige betydning, men den person, der er blevet dømt uden at være til stede, får mulighed for at deltage i fremtidige processuelle handlinger og inden for rammerne af disse at udøve sin ret til at være til stede i henhold til direktivets artikel 8, stk. 1, og alle andre rettigheder, som i henhold til national ret og EU-retten tilkommer vedkommende, i fuldt omfang; i sidste ende er der mulighed for at efterprøve og eventuelt ophæve, ændre eller stadfæste retsafgørelsen vedrørende realiteten, som blev afsagt, uden at personen var til stede (hvis denne afgørelses betydning blev opretholdt).

- 65 **Begrundelse vedrørende det syvende spørgsmål:** Ifølge den nationale lovgivning skal en person, som er blevet dømt uden at være til stede, møde personligt for den domstol, som behandler vedkommendes ansøgning om en ny retssag, hvor vedkommende er til stede. Dette personlige fremmøde er en betingelse for, at vedkommendes ansøgning realitetsbehandles. Giver denne person ikkemøde, indstilles sagen, og den ansøgte beskyttelse indrømmes ikke.
- 66 I national ret fastsættes således en ny, ekstra betingelse for at udøve den i artikel 9 i direktiv 2016/343 omhandlede rettighed, som ikke er indeholdt i denne bestemmelse. Spørgsmålet er, om dette er foreneligt med det beskyttelsessystem, der blev oprettet ved direktivet, da det vanskeliggør dette betydeligt.
- 67 For den forelæggende ret opstår derfor det spørgsmål, om den, når den sikrer underretningen i henhold til artikel 8, stk. 4, andet punktum, i direktiv 2016/343, skal træffe foranstaltninger til at sikre, at VB også bliver underrettet om, at hvis han ikke giver møde for den domstol, til hvilken han har indgivet en ansøgning om en ny retssag, hvor han er til stede, vil hans ansøgning ikke blive realitetsbehandlet, og den dom, der blev afsagt uden at han var til stede, vil blive endelig. Forpligtelsen til at sikre en sådan underretning består imidlertid kun, hvis denne betingelse er forenelig med EU-retten.
- 68 Domstolen har taget stilling til lignende spørgsmål: Dom af 12. marts 2020, C-659/18, EU:C:2020:201, og af 22. juni 2023, C-823/21, EU:C:2023:504. Domstolen har fastslået, at en medlemsstat ikke må indføre yderligere betingelser, som ikke er fastsat i EU-retten, som hindrer opnåelsen af målet om effektiv, enkel og hurtig adgang til advokatbistand henholdsvis til en procedure for tilkendelse af international beskyttelse. Denne model gælder logisk nok også, når der er tale om andre rettigheder, nemlig retten til at være til stede under retssagen i henhold til artikel 8, stk. 1, i direktiv 2016/343.
- 69 **Begrundelse vedrørende det ottende spørgsmål:** Det ønskes oplyst, om retsmidlerne til prøvelse af en retssag, der er gennemført uden at den anklagede var til stede, som omhandlet i artikel 8, stk. 4, og artikel 9 i direktiv 2016/343 gælder på samme måde for en domfældelse og for en frifindelse. Dette spørgsmål er relevant, da den forelæggende ret kan afsige en afgørelse, som frifinder VB.
- 70 37. betragtning til og artikel 8, stk. 2, i direktiv 2016/343 henviser til muligheden for, at en retssag, der kan resultere i en afgørelse om en mistænks eller tiltaltes

skyld eller uskyld, kan afholdes, uden at vedkommende er til stede. Disse bestemmelser refererer imidlertid til betingelserne i direktivets artikel 8, stk. 2, hvorefter en person, der er blevet dømt uden at være til stede, ikke har ret til en ny retssag.

- 71 I 39. betragtning, første punktum, til direktiv 2016/343 og i direktivets artikel 8, stk. 4, som omhandler personer, der er blevet dømt uden at være til stede, og som har adgang til et anerkendt retsmiddel til prøvelse af den retssag, der blev gennemført uden deres tilstedeværelse, tales der kun om »afgørelsen«. Det kan lægges til grund, at der hermed menes den i 37. betragtning og i artikel 8, stk. 2, nævnte afgørelse, dvs. en »afgørelse om en mistænks eller tiltalts skyld eller uskyld«, men det kan også lægges til grund, at der dermed kun menes en afgørelse om en mistænks eller tiltalts skyld.
- 72 I 39. betragtning, andet punktum, til direktiv 2016/343 og i direktivets artikel 8, stk. 4, er pågribelsen af den dømte person anført, hvilket er en indikation af, at det kun drejer sig om domfældelser. Ligeledes er fuldbyrdelsen af dommen anført i artikel 8, stk. 3 (som henviser til betingelserne i stk. 2), og kun retsafgørelser, hvorved der afsiges en domfældelse, kan fuldbyrdes.
- 73 Derfor er der tvivl om, hvorvidt V[B], såfremt han bliver frifundet og kendt ikke skyldig uden at være til stede, har ret til en ny retssag eller et andet retsmiddel som omhandlet i artikel 9 i direktiv 2016/343, henholdsvis om den forelæggende ret i så fald skal sikre, at han bliver underrettet i henhold til direktivets artikel 8, stk. 4, andet punktum.
- 74 Den forelæggende rets opfattelse**
- 75 Den nationale lovgivning – strafferetsplejelovens artikel 423 – fastsætter et retsmiddel til prøvelse af domfældelsen af en anklaget, hvis retten til at være til stede er blevet tilsidesat. Navnlig har VB i henhold til de faktiske omstændigheder, der er konstateret på tidspunktet for forelæggelsen, ret til en ny retssag, både i henhold til national ret og i henhold til EU-retten.
- 76 National ret indeholder imidlertid ikke et tilstrækkeligt effektivt retsmiddel til efterprøvelse af retssagen, der blev gennemført uden at den pågældende var til stede. Heri fastsætter nemlig ikke, at en person, som blev dømt uden at være til stede, skal underrettes som sin adgang til retsmidlet. En sådan underretning sker navnlig ikke på tidspunktet for pågribelsen af den pågældende med henblik på afsoning af den idømte frihedsstraf.
- 77 National ret indeholder således ganske vist beskyttelsen i henhold til artikel 9 i direktiv 2016/343, men ikke på en måde, som gør det muligt for den person, der er blevet dømt uden at være til stede, at udøve denne rettighed på en passende og effektiv måde som omhandlet i direktivets artikel 10, stk. 1. Navnlig bliver den beskyttelsesstandard ikke ydet, der er fastlagt i direktivets artikel 8, stk. 4, andet punktum, og hvorefter en person, der er dømt uden at være til stede, og uden at

betingelserne i direktivets artikel 8, stk. 2, er opfyldt, allerede på tidspunktet for pågribelsen underrettes om sin ret til en ny retssag.

- 78 De nationale bestemmelser i strafferetsplejelovens artikel 423 er kun et tilstrækkeligt effektivt retsmiddel, hvis den domstol, der har afsagt udeblivelsesdommen, var af den opfattelse, at betingelserne i artikel 8, stk. 2, i direktiv 2016/343 var opfyldt, og derfor ikke sikrede, at den tilsvarende underretning i henhold til direktivets artikel 8, stk. 2, fandt sted. I så fald kan denne opfattelse hos den domstol, som afsagde udeblivelsesdommen, netop anfægtes i henhold til den i strafferetsplejelovens artikel 423 omhandlede procedure af den person, der blev dømt uden at være til stede, efter pågribelsen. Denne procedure ville være en procedure som omhandlet i direktivets artikel 10, stk. 1, som har til formål at yde den person, der er blevet dømt uden at være til stede, beskyttelse såvel mod en fejlagtig bedømmelse fra den domstols side, som afsagde udeblivelsesdommen, med hensyn til udeblivelsens art (om den er i henhold til direktivets artikel 8, stk. 2, eller ikke) såvel som mod selve domfældelsen uden den pågældendes tilstedeværelse.
- 79 Da det i forbindelse med straffesagen, hvor den anklagede ikke er til stede, imidlertid slet ikke bliver prøvet, om de i artikel 8, stk. 2, i direktiv 2016/343 nævnte omstændigheder foreligger, forekommer anvendelsen af mekanismen i strafferetsplejelovens artikel 423 som eneste retsmiddel til prøvelse af retssagen, hvor den anklagede ikke var til stede, utilstrækkelig, upassende og ineffektiv, da den standard for underretningen, der gælder i henhold til direktivets artikel 8, stk. 4 andet punktum, ikke bliver nået.
- 80 En sådan underretning, som ifølge artikel 8, stk. 4, andet punktum, skal foretages, finder nemlig ikke sted. Dette indebærer en betydelig begrænsning af retten til en ny retssag, selv om den er fastsat i national ret. Dette skyldes, at det er muligt, at en person, som er blevet dømt uden at være til stede, og uden at betingelserne i direktivets artikel 8, stk. 2, er opfyldt, på grund af den manglende underretning om såvel den afgørelse, hvorved den pågældende blev dømt, som om retten til en ny retssag aldrig får at vide, at den pågældende har ret til en ny retssag. Dette indebærer en markant sænkning af niveauet for beskyttelsen mod domme, der afsiges, uden at den anklagede er til stede.